

**EĞİTİM MÜFETTİŐLERİNİN
HAKLARI**

VE

SORUMLULUKLARI

EĞİTİM

VE

ÖĞRETİMİN

DENETİMİ

Eğitim Mufettişlerinin Hakları ve Sorumlulukları

Teftiş, Arapça kökenli bir sözcüktür ve inceleme, araştırma, soruşturma, tarama ve kontrol etme gibi anlamlara gelmektedir.

Örgütsel ve yönetimsel bir zorunluluk olan teftiş; örgüt için düşünüldüğünde girdilerinin, sürecin ve çıktıların planlı, programlı ve sürekli bir şekilde kontrol edilmesi, izlenmesi, incelenmesi ve değerlendirilmesi için gereklidir.

Kamu hukukunda teftiş; kamu görevlilerinin görev ve sorumluluklarını mevzuata uygun olarak yerine getirip getirmediğini, diğer bir deyişle memuriyet görev ve sorumluluklarına aykırı hareket edip etmediğini belirlemek ve bu doğrutudaki yasal işlemlerin yürütülmesini sağlamak için mufettişler veya bu işle görevlendirilmiş memurlar aracılığıyla yapılan iř ve işlemler olarak tanımlanmaktadır.

Dolayısıyla, teftiş ile ilgili iř ve işlemleri yapan kişilere mufettiş denilmektedir.

Eğitimde Denetim

Bir kamu girişimi niteliği taşıyan okullar başta olmak üzere tđm eğitim örgütlerinde çalışanların davranışlarının denetlenmesi sistemin işleyişi açısından büyük önem taşımaktadır.

Denetimin boyutları:

Yönetim boyutu: Amaç ve özelliklerin belirlenmesi, politikaların geliştirilmesi ve standartların belirlenmesi, uzun dönemli planlama yapılması, örgütsel yapının oluşturulması, kaynakların belirlenmesi ve sağlanması, işgören kadrosunun seçilmesi, gerekli donanımın sağlanması, gerekli finansal kaynağın sağlanması, okul çevre ilişkilerinin geliştirilmesi.

Program boyutu: Öğretimsel amaçların belirlenmesi, gereksinimlerin belirlenmesi, program geliştirme, materyalin seçilmesi ve kaynakların dağıtılması, öğretim programının uygulanması, öğretim programının değerlendirilmesi, program uyarlama.

Öğretim boyutu: Kullanılan yöntemlerin değerlendirilmesi, öğretmenlere yeni öğretim tekniklerinin gösterilmesi, Öğretime uygun olanakların olup olmadığının değerlendirilmesi, öğretimsel gereksinimleri karşılayacak olan hizmetiçi eğitim programlarına danışmanlık yapılması.

Eğitimde Denetim

Bilimsel Denetim (Taylor)

Bilimsel yönetimde amaç tek tek her işgörenin performansını arttırarak örgütün verimini arttırmaktır.

Bilimsel yönetimin,

- 1.işizmlemesi,
- 2.Araçların standardizasyonu,
3. Işgren seçme ve yetiştirme,
4. Planlama ve denetim,
- 5.Adaletli deme olmak üzere beş temel aşaması vardır.

Bilimsel yönetime göre, eğer örgütler, verimlilik için belirlenmiş ilkeleri işlerse retim büyük oranda artacaktır. Deneticiler bu ilkelerin uygulanmasını sıkı sıkıya izlemelidirler.

Eğitimde işi yapmanın tek bir doğru yolu varsa, denetçinin başlıca sorumluluğu, öğretmenin bu yolu izlemesini sağlamaktır. Denetimin bir diğer önemli görevi de örgütsel amaçlara ulaşmanın en etkili ve ekonomik yollarını bulmak ve işleri buna göre planlamaktır.

Öğretimin denetiminde, bilimsel yöntem, asgari standartların öğretmende bulunup bulunmadığını, öğretmenin sınıftaki genel katkısı gibi konularda cok yararlı olacaktır.

Eğitimde Denetim

Sanatsal Denetim (Elliot W. Eisner)

Eisner'e göre ğretim bir sanattır ve her zaman önceden tasarlandığı gibi gerçekleşmez. Tam tersine koşullara göre değişir. Öğretmenin nasıl öğretmesi konusunda kesin kurallar onları kilitler.

Öğretim ussal ve teknik değildir, tersine estetik ve yaratıcı bir iştir.

Eisner 2 önemli kavram üzerinde durur:

- 1) Uzmanlık: Denetçinin gözlem yaptığı alanda uzman olması, sınıfta olup bitenleri anlaması açısından önemlidir.
- 2) Eğitimsel eleştiri: Eleştiri yapmak sanatta olduğu gibi kişinin bakış açısını genişletir. Eisner eğitimde test sonuçları ve notlar yerine anlatımsal tanımlamaların, ailelerin okulda ve sınıfta neler olduğunu daha iyi anlamalarına yardım eder. Bu niteliksel ölçmelere «eğitimsel eleştiri» adını verir. Eğitimsel eleştiri büyük lde okula ya da sınıfa katılmış olmakla kazanılan güçlü deneyimlerin ayrıntılarını ve iletişimin resmini ortaya koyan yazılı tanımlamalara dayanır.

Eğitimde Denetim

Bilimsel denetim «ortak noktalara, sanatsal denetim «özgün noktalara» bakar.

Sanatsal denetime göre, öğretimin değerlendirilmesinde,

- Öğretmenin sınıfla nasıl bir ilişki kurduğu,
- Öğretmenin anlatımının açıklığı,
- Öğretmenin öğretmede gösterdiği isteklilik düzeyi,
- Öğretmenin ne tür sorular sorduğu ölçütleri kullanılmalıdır.

Eğitimde Denetim

Öğretimsel Denetim (Moris Cogan):

Öğretimsel denetimin temel amacı, öğretim sürecinin iyileştirilmesinde öğretmene yardım sağlamaktır.

Öğretimsel denetim, profesyonel bir anlayış ve olumlu bir tutum içinde öğretim sürecinde ortaya çıkan sorunların tanımlanması ve çözümlenmesi yolu ile öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerine katkıda bulunur.

Sınıf ortamında öğrenme ve öğretme sürecini geliştirmek ve etkili kılmak amacıyla yapılan denetim türüdür.

Öğretmen ve denetçi işbirliği ile öğrenciler için daha iyi bir öğrenme ortamı sağlamak, öğretmene yardım sağlamaktır.

Aşamaları: Tanışma-Gözlem öncesi görüşme-sınıf gözlemi-gözlem sonrası görüşmeye hazırlık-gözlem sonrası görüşme.

Eğitimde Denetim

Gelişimsel Denetim (Carl Glickman):

Öğretmenin gelişimsel düzeyini analiz etmek ve bu gelişim düzeyine uygun bir denetim davranışı sergilemek amacıyla yapılır.

Öğretmenler farklı davranış, farklı zihinsel gelişime sahiptir ve farklı biçimde denetlenmeleri gerekir.

Gelişim belli aşamalar izler, aşamasını tamamlamayan bir üst aşamaya geçemez. Bireylerin gelişim aşamalarını geçiş hızları, birbirlerinden farklıdır.

Bilişsel gelişim, Kavramsal gelişim, Ahlaki gelişim, Benlik gelişimi

Eğitimde Denetim

Farklılaştırılmış Denetim (Allan Glatthom):

Farklılaştırılmış denetime gore, oğretmenin alacağı denetim ve değerlendirme hizmetleri oğretmenin statusune ve yeterliliğine gore değişir.

Yoğun mesleki gelişime ihtiyaç duyan oğretmenlerin (meslekte yeni olanlar, oğretimle ilgili ciddi problem yaşayanların) yoğun değerlendirmeye tabi tutulması gerekir. Denetmen bu aşamada yonlendirici olarak rol alır.

İşbirlikçi mesleki gelişime ihtiyaç duyan oğretmenler (akademik gelişmişlik bakımından orta duzeyde olanlar) için asgari duzeyde değerlendirme koşullarını yerine getirmek için standart değerlendirme yapılmalıdır. oğretmenlerin birbirine yardım ederek gelişmeleri sağlanır.

ozyonelimli mesleki gelişime ihtiyaç duyan oğretmenler (akademik gelişmişlikte ileri seviye) denetime tabi tutulmalıdır.

Eğitimde Denetim

Eğitimde süreç ve sonuç olmak üzere, 2 tür değerlendirme yaklaşımı bulunmaktadırdır.

Süreç değerlendirme,

Süreç değerlendirmenin hedefi beklenen davranışlardır ve iyileştirme odaklı güçlü noktaların tanımlanıp bunların daha da kuvvetlendirilmesini zayıflıkların iyileştirilmesini amaçlar.

Program veya projenin başında veya ortasında yapılır.

Nicelikten çok niteliksel özelliklerin ortaya konması söz konusudur.

Bu yaklaşımın amacı yargılamak yerine öğretmenlere yardım etmektir. Bu açıdan bakıldığında süreç değerlendirme yasal gerekliliklerle ilgilenmez. Bunun yerine denetmen ve ğretmen arasında güven ve karşılıklı anlayış, işbirliğine dayalı ilişkiler geliştirme temel ilgisidir.

Sonuç değerlendirme,

Bir programın değerini program etkinlikleri sona erdikten sonra ortaya koyma yöntemidir.

Sonuç değerlendirme çalışanın minimum beklentileri karşılayıp karşılamadığına ilişkin karar verilmesini sağlamaya çalışır.

Sonuç değerlendirme, öğretmenin performans düzeyi hakkında karar vermeyi içerir.

Başarıyı değerlendirmede genellikle niceliksel, rakamsal değerler kullanılır.

Eğitim Mufettişlerinin Hakları ve Sorumlulukları

Eğitim teftişinin, diğer bir deyişle denetiminin, devlet tarafından yapılması gerektiği konusu Anayasal gúvenceye alınmıştır.

1982 Anayasası'nın 42. maddesinde "Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır" hükmü ile Anayasa'nın 24. maddesinde yer alan "Din ve ahlâk eğitim ve öğretili Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır" hükümleri bu güvencenin dayanaklarını oluşturmaktadır.

METK'nın 56. maddesinde, "Eğitim ve öğretim hizmetinin, bu kanun hükümlerine göre Devlet adına yürütölmesinden, gözetim ve denetiminden Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur" hükmüyle eğitim ve öğretim hizmetlerinin gözetim ve denetiminin MEB tarafından yapılacağı ifade edilmiştir.

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 11. maddesinde, "Kurumlar ve bu kurumlarda görevli personel, bakanlığın denetimi ve gözetimi altındadır. Eğitim-öğretim ve yönetim bakımından yapılan denetimlerde, kurumun özel yönetmeliği de dikkate alınır" hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla bu Kanun kapsamındaki özel okulların teftislerinin de

Eğitim Mufettişlerinin Hakları ve Sorumlulukları

MEB'e bağlı eğitim kurumlarının dışında, kamu ve özel kurum ve kuruluşlarında yapılan aday ırac, ırac ve kalfaların eğitimi ile işletmelerde yapılan mesleki eğitimlerinin (öğrencilerin bu eğitiminden sorumlu işletmelerin bağlı olduğu oda veya birliklerin temsilcilerinin katılımıyla) MEB tarafından teftiş edileceği 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu'yla düzenlenmiştir.

Ayrıca 3308'e göre çalıştırılan aday ırac, ırac ve kalfaların iř ortamı, sosyal güvenlik, iř güvenliği ve sağlık şartları bakımından teftişi çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılmaktadır (m. 41).

573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 26. maddesinde de özel eğitim okul ve kurumları ile özel eğitime destek sağlayan kurumların faaliyetlerinin teftişinin özel eğitim ve/veya rehberlik ve psikolojik danışma alanlarında yetişmiş mufettişlerce yapılacağı belirtilmektedir.

Teftiş görevi illerde valilere verilmiştir. Valilerin 5442 sayılı "İl İdaresi Kanunu" ile tüm kamu kuruluşlarını teftiş/denetleme görevi vardır. Valiler bu görevi isterlerse Bakanlık veya genel müdürlük mufettişleri, bu kuruluşların yöneticileri veya memurları

Eğitim M¼fettiřlerinin Hakları ve Sorumlulukları

NASIL M¼FETTİŐ OLUNUR?

652 sayılı KHK'nın 41. maddesine g¼re bakanlık maarif m¼fettiři olarak istihdam edilebilmek için ¼nce bakanlık maarif m¼fettiři yardımcısı olarak g¼rev yapmak gerekmektedir.

Bakanlık maarif m¼fettiř yardımcılığına atanabilmek için ise 657 sayılı DMK'nın 48. maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak řu şartlara sahip olmak aranmaktadır:

- En az d¼rt yıllık lisans eğitimi veren hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, iktisat ve işletme fak¼lteleri veya bunlara denkliği Y¼ksek¼đretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki veya yurt dışındaki y¼ksek¼đretim kurumlarından mezun olmak.
- Yapılacak "yarişma sınavı"nda başarılı olmak.

Eğitim M¼fettiřlerinin Hakları ve Sorumlulukları

NASIL M¼FETTİř OLUNUR?

Bakanlık maarif m¼fettiř yardımcılığına atandıktan sonraki s¼reç şöyle işlemektedir (m.41/4 ve 6):

- - Bakanlık Maarif M¼fettiř Yardımcılığına atananlar, en az ¼ yıl fiilen çalışmak kaydıyla yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Sınavda başarılı olamayanlara veya sınava girmeye hak kazandığı h¼lde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. İkinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar Bakanlık Maarif M¼fettiř Yardımcısı unvanını kaybeder ve Bakanlıkta durumlarına uygun kadrolara atanırlar.
- - Bakanlık Maarif M¼fettiřleri ve Bakanlık Maarif M¼fettiř Yardımcılarının görevlendirildikleri çalışma merkezinde en az bir yıl çalışmaları esastır. Başkanlık, hizmetin gereği ve ihtiyaç halinde bu s¼re kaydını gözetmeden Bakanlık Maarif M¼fettiřleri ve Bakanlık Maarif M¼fettiř Yardımcılarının görevlendirildiği çalışma merkezini değiştirebilir.

Eğitim Mufettişlerinin Hakları ve Sorumlulukları

A. Eğitim Mufettişlerinin Hakları

Devlet memuru statüsünde olan mufettişlerin, 657 sayılı DMK'da tüm memurlara tanınan haklardan yararlanırlar.

652 sayılı KHK'nın 41/6. maddesine göre maarif mufettişleri ve maarif mufettiş yardımcıları kendileri için düzenlenen ek ödeme hakkından yararlanırlar.

652 sayılı KHK uyarınca mufettişlerin haklarına ilişkin usul ve esasların bir yönetmelikle düzenlenmesi gerekir (m. 17/4). Hali hazırda bu konuları düzenlemek üzere yürürlükte olan yönetmelik 24 Mayıs 2014 tarihli "Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Mufettişleri Yönetmeliği"dir. Ancak belirtilen Yönetmelik 9 Aralık 2016 tarihli ve 6764 sayılı "Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile geçerliğini yitirmiştir.652 sayılı KHK'nın 17/4. maddesi uyarınca Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın ve çalışma merkezlerinin yetkilerinin, çalışma usul ve esaslarının; bakanlık maarif mufettişlerinin ve bakanlık maarif mufettiş yardımcılarının yetkilerinin, mesleğe alınmalarının, yetiştirilmelerinin, yeterliklerinin, yükselmelerinin ve diğer haklarının yönetmelikle düzenlenmesi öngörölmüştür. Ancak řu ana kadar belirtilen konuları düzenleyen yeni bir yönetmelik çıkarılmamıştır. 2017 yılı içinde böyle bir yönetmeliğin hazırlanarak yürürlüğe girmesi öngörölmektedir.

Eğitim Mufettişlerinin Hakları ve Sorumlulukları

Eğitim Mufettişlerinin Sorumlulukları

MEB bünyesinde bir hizmet birimi olarak kurulan Teftişi Kurulu Başkanlığı'nın görevleri 652 sayılı KHK'nin 17. maddesinde düzenlenmiştir. 652 sayılı KHK'nin 17. maddesinde yapılan değişlikle Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın görevleri aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

- Bakanlığın görev alanına giren konularda Bakanlık personeline, Bakanlık okul ve kurumlarına, özel öğretim kurumlarına ve gerçek ve tüzel kişilere rehberlik etmek,
- Bakanlığın görev alanına giren konularda faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile gönüllü kuruluşlara, faaliyetlerinde yol gösterecek plan ve programlar oluşturmak ve rehberlik etmek,
- Bakanlık tarafından veya Bakanlığın denetiminde sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini ilgili birimlerle iř birliği içinde yapmak, süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor hâline getirerek ilgili birimlere ve kişilere iletmek,
- Bakanlık teşkilatı ve personeli ile Bakanlığın denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemlerine ilişkin olarak, usulsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberlik yaklaşımını ön plana çıkaran bir anlayişla, Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturma iř ve işlemlerini Bakanlık Maarif Mufettişleri aracılığıyla yapmak,
- Her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinin rehberlik, işbaşında yetiştirme, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetlerini Bakanlık Maarif Mufettişleri aracılığıyla yürütmek,
- Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Kaynak kitap:
1-İnayet Aydın. Öğretimde Denetim.PegemA Yayınları.2012
2-Yasemin Karaman Kepenekci ve Pelin Taşkın (2017). Eğitim Hukuku. Ankara:Siyasal Kitabevi.